

נתְעָרְבוּ לוֹ, ראה בביאורנו לעיל (ע"א ד"ה נתערבו).

אלא גם לדעתו המתנה מתיחסת אל שתי הכוסות, ומכל מקום הכוס השניה פסולה מחמת שדחאה בידיים במה שלא השתמש בה למתן הדם, אבל כאן שלא היתה הכוס המעורבת ראויה להזאה, אין בלקיחת שתי הכוסות שאינן מעורבות משום דחיית השלישית המעורבת, והזאת הכוסות הכשרות עולה גם בשבילה, ולכן אינה נדחית (חי' הגר"ז זבחים לד, ב, לפי הגירסא בגמ' שלפנינו שהיא מגירסת רבנו חננאל. וראה שם בביאור גירסת רש"י).

שְׁקֵבֶל דְמָה בְּאַרְבַּע כּוֹסוֹת וְנִתֵן מִזָּה אַחַת וּמִזָּה אַחַת שְׁכוּלָן נִשְׁפָּכִין לִיסוּד, ואף ששלוש המתנות האחרונות אינן מעכבות את הכפרה אלא רק מתנה ראשונה [כמבואר במשנה בזבחים (לו, ב)], מכל מקום גם שיירי הדם שלהן נחשבים לשייריים, כיון שמתקיימת בהם מצות מתן דמים (מקדש דוד קדשים לג, ב).

וּלְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן הָא קָתִיב וְאֵת דְמוֹ יִשְׁפּוֹךְ, וקושיית הגמ' היא לדעת רב הונא בריה דרב יהושע, אבל לדעת רב פפא אפשר להעמיד את הפסוק במקרה שהתערבו מדם הפר ומדם השעיר בכוס שלישית, וכדבריו לעיל שמודה רבי אלעזר ברבי שמעון שדמ זה הוא דחוי ונשפך לאמה (גבורת ארי).

לְמַעוֹטֵי שִׁירִים שֶׁבְצוּאָר בְּהֵמָה, שהם נעשים דחויים בידיים בכך שלא קיבלם בכלי (רש"י זבחים לד, ב, ע"פ רש"י שם). ויש שביאר, שאין נעשה שיריים אלא דם שהתקבל בכלי שאז הוא ראוי לזריקה, אבל דם שלא התקבל בכלי אין לו דין שיריים (מקדש דוד קדשים לג, ב). ולדעת תנא קמא לא צריך לזה פסוק, הואיל ודם הצואר אינו ראוי לזריקה [כמבואר בגמ' לעיל (מת, א)] (ריטב"א). ויש שביאר, שכוונתו שהפסוק בא למעט את 'דם התמצית', שאף אם יקבל אותו אינו ראוי לזריקה, שהמצוה דוקא ב'דם הנפש' [כמבואר לעיל (שם)] (רבינו אליקים).

דְּאִיתְמַר רַבִּי יִאֲשִׁיָּהּ בְּרַבִּי יוֹנָתָן, ואמרה הגמ' לשון 'איתמר' אף שרבי יאשיהו ורבי יונתן היו תנאים, כיון שהם היו תנאים מהדור האחרון סמוך לדור האמוראים (תוס' ישנים נב, ב, אך ראה גבורת ארי). ויש שכתב, שמחלוקת זו אינה משנה וברייאת בשום מקום, אלא שמסורת היתה בידי האמוראים שנחלקו בזה התנאים, ולכך היא מובאת בלשון 'איתמר', שזו הלשון הנאמרת על דברים שנאמרו בבית המדרש על ידי אמוראים (ריטב"א). ויש שביאר, שכיון שלא ידוע מה דעת כל אחד מהם במחלוקת, לכך נאמר עליה לשון 'איתמר', כיון שהיא דומה בזה למחלוקת אמוראים שפעמים רבות מובאת בלשון 'חד אמר וחד אמר', בשונה מכל מחלוקת תנאים במשנה או בברייאת, שמובאת תמיד בלשון 'רבי פלוני אומר ורבי פלוני אומר', ואין בה מחלוקת שלא ידוע מה דעת כל אחד מהחולקים (יד מלאכי כללי התלמוד, ה).

חַד אָמַר מְעַרְבִין, ומצות מתן הדם על הקרנות לדעה זו, יש להסתפק אם היא מתנה אחת משני הדמים - ולפי זה גם לזמן דאמר מתנה צריכה שיעור [ראה זבחים (עה, א)], לא צריך שיעור של שתי מתנות, או שיש כאן שתי מתנות, אחת מהפר ואחת מהשעיר, רק שאמרה תורה לתת את שתי המתנות בבת אחת, ואם כן צריך לתת כשיעור שתי מתנות (מקדש דוד קדשים כד, ה).

כמו כן, אם יעבור ויתן מכל דם בפני עצמו, יצא, כיון שלמעשה התקיימה מצות המתנה בין מהפר ובין מהשעיר (חזו"א א"ח כח, ה).

כּוֹסוֹת בְּכּוֹסוֹת, ואינו מכיר איזו כוס היא של דם הפר ואיזו היא של דם השעיר (רש"י), שהכהן הגדול מחמת חולשתו אינו מבחין בשינוי שיש ביניהם בכמות ובצבע (הגהות הב"ח א, ע"פ הגמ' לעיל נ, ב). ויש שכתב, שאינו מבחין בשינוי בכמות, כיון שמדובר שנשפך חלק מדם הפר, ומדובר בכהן גדול מבוגר שכהו עיניו קצת ואינו מבחין בשינוי הצבע (מאירי), ששינוי הצבע אינו שינוי גדול, אלא צריך לזה הרבה הבחנה (הכסם צבי קנו). ואי אפשר לו לצאת ולשאול כהן אחר, שאם יצא תיפסל הכוס שבידו (ע"פ הכסם צבי שם, וראה רמב"ם פסולי המוקדשין ב, יד), ובהיכל בודאי שאינו מצוי עוד כהן, שאסור לשום אדם לשהות בעזרה בעת עבודת הכהן הגדול (יד דוד).

נוֹתֵן וְחֹזֵר וְנוֹתֵן וְחֹזֵר וְנוֹתֵן שְׁלֹשָׁה פְעָמִים, ומכוון בכוס הראשונה שאם היא של דם פר הרי הוא נותן כמצוותו, ואם היא של דם שעיר אינו מתכוון למצות הזאה אלא להזאה בעלמא, ואת השניה הוא נותן על הספק, אם היא של דם שעיר הרי הוא כמצוותו שזמנו אחרי הזאת דם הפר, ואם היא של דם פר הרי הוא כמצוותו, שמתחיל עכשיו את סדר ההזאות, שהזאה הראשונה לא עלתה לו לכולם, ובשלישית מכוון שאם היא של פר אינו מתכוון אלא להזאה בעלמא, ואם היא של שעיר הרי הוא כמצוותו [ואינו עובר משום 'בל תוסף', שעל מצוה שלא בזמנה אינו עובר רק אם מכוון בפירוש לשם מצוה, כמבואר בגמ' בר"ה (כת, ב)] (ע"פ ריטב"א).

מִקְצַת דָּמִים נִתְעָרְבוּ לוֹ וּמִקְצַת דָּמִים לֹא נִתְעָרְבוּ לוֹ, שנשפך מקצת דם הפר מכוס זו ומקצת דם השעיר מכוס זו, לתוך כוס שלישית, כך שיש לנו שתי כוסות 'ודאין', וכוס אחת שהיא ספק (רש"י). ויש שפירש, שקיבל את דמו של כל אחד מהם בשתי כוסות, וכוס אחת מכוסות דם הפר התערבה עם כוס אחת מכוסות דם השעיר, כך שיש ספק על שתי הכוסות המעורבות, איזו היא של פר ואיזו היא של שעיר (רמב"ם עבודת יום הכיפורים ה, יב, וראה חזו"א זבחים י, ג, שאין ביניהם מחלוקת להלכה).

אוּ דִילְמָא דְחֻזִין הוּוּ, הואיל והמתנות הראשונות לא נתנו ממנו (רש"י), והספק הוא במקום שהתערבו הדמים קודם שהיזה בקודש הקדשים, שאם התערבו רק אחרי ההזאות של קודש הקדשים, הרי כבר נעשו שיריים מחמת הזאות אלו, ושוב אין לדונם כדחויים מחמת שלא היו מהם גם בהיכל (שפת אמת), ויש שכתב, שאין הדמים נעשים שיריים ונשפכים ליסוד, רק אם היו ראויים לכל עבודות הדם, ולכן אף שנתערבו לאחר ההזאות בקודש הקדשים, הואיל ואינם ראויים להזאות היכל, יש מקום לומר שלא נעשים שיריים, אלא נשפכים לאמה (ע"פ חזו"א קכו, לה, בביאור השני).

הֲנִי מִיְלֵי הִיבָא דְאֵי בְּעֵי לְמִיתֵב מְצִי יְהִיב, שהרי רשאי לקחת למתן קרנות כל אחת מן הכוסות, לפי שבכל אחת יש דם חטאת ללא תערובת, אבל כאן אין לוקחים לכתחילה כוס מעורבת במקום שיש לו כוס שאינה מעורבת (רבינו אליקים).

הֲנִי מִיְלֵי דְדִחְיָה בְּיָדִים אֲבָל הִיבָא דְלֹא דְחִיָּה בְּיָדִים לֹא, שטעמו של מאן דאמר 'כוס אחד עושה חבירו דחוי', אינו בגלל שסובר שמתנה מכוס אחת אינה מתיחסת לכוס השנייה,